

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ

โครงการร้อยใจรักษ์ หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/73

วันที่ 5 – 6 กรกฎาคม 2562

จาก ทต.เวียง อ.เชียงของ จ.เชียงราย ผู้เข้าร่วมทั้งหมดจำนวน 62 คน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบัน ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ โดยเริ่มจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยसान และ หมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้นำแนวทางการพัฒนาทางเลือก ใช้สร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมีนโยบายที่สำคัญ คือการขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา รวมทั้งสิ้น 19 อำเภอ โดยมีมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินการในการจัดฝึกอบรม

ทั้งนี้สิ่งที่คาดหวังในการอบรมนี้ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำประสบการณ์การเรียนรู้แนวทางพระราชดำริ หลักการทำงาน และศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือก

ในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายฉัตรชัย คิตอ่าง เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ 1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้ 2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด นั่นคือ สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินและพึ่งพาตนเองได้ 3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ โดย โครงการร้อยใจรักษ์ได้มีการสำรวจข้อมูลจริงพร้อมทั้งการคืนข้อมูลให้ชาวบ้านรู้ปัญหาของตนเอง และ 4. การวัดผล การพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน

ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

01 การเรียนรู้ระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงานการทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ระบบท่อที่ต่อจากแหล่งน้ำ เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นระบบท่อแบบฝัง หรือ แบบวางดิน

ตอบ : วางแนวท่อโดยใช้ระบบแบบฝังดิน โดยใช้ประเภทท่อ PVC ซึ่งระบบการฝังแบบนี้มีมากถึงร้อยละ 80 ของระบบท่อ และพื้นที่ที่เหลือที่ไม่สามารถฝังได้ จะใช้ระบบการวางบนดิน โดยใช้ประเภทท่ออย่าง PE

ถาม : มีอัตราค่าจ้างให้แก่คณะกรรมการดูแลน้ำหรือไม่

ตอบ : ทางหมู่บ้านได้ทำการตกลง และเสนอให้ค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการดูแลน้ำ โดยให้ค่าตอบแทนที่ร้อยละ 10 ของค่าน้ำที่เก็บได้ในแต่ละเดือน

ถาม : ปัจจุบันนี้มีคณะกรรมการดูแลน้ำในหมู่บ้านทั้งสิ้นจำนวนกี่คน

ตอบ : จำนวนทั้งสิ้น 3 คน โดยแบ่งเป็น ประธานคณะกรรมการดูแลน้ำ 1 คน ผู้จัดบันทึกมิเตอร์ 1 คน และผู้เก็บค่าอัตราการใช้น้ำ 1 คน

02 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาว ไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืชและความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา

นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : เพราะเหตุใดถึงปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้หรือพันธุ์มหาชนก

ตอบ : เนื่องจาก เป็นสายพันธุ์ที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี

ถาม : การเสียบยอดพันธุ์มะม่วง สามารถเสียบยอดได้กับมะม่วงสายพันธุ์ใดบ้าง

ตอบ : สามารถเสียบยอดได้กับทุกสายพันธุ์ แต่อย่างไรก็ตาม ต้นสายพันธุ์หลักแนะนำควรใช้ต้นสายพันธุ์ต้นขนาด เนื่องจาก ลำต้นมีความแข็งแรงทนทานต่อการเกิดโรค มีระบบรากที่ลึก และมีความสามารถในการหาแหล่งน้ำและแหล่งอาหารได้ดี

ถาม : ทางโครงการได้มีนักวิชาการเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้ผลด้วยหรือไม่

ตอบ : มีนักวิชาการได้เข้ามาให้ความรู้ และเทคนิคการปลูกพืชผลทางการเกษตร ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาทางด้านทักษะอาชีพ และการผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพ

ถาม : กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบเงินปันผลอย่างไร

ตอบ : เงินปันผล จะได้จากเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่ได้จากการขายมะม่วงของกลุ่มวิสาหกิจ

03 ความมั่นคงทางอาหารในชุมชน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมายคือ อยุ่ให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยสูตร

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : หัวเชื้อสารชีวภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิดนี้ ใช้ในการป้องกันหรือการกำจัดโรคพืชอย่างไร

ตอบ : เกี่ยวกับระบบลำต้น หรือระบบรากของพืชสามารถใช้หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา และในส่วนองแมลงปีกแข็ง สามารถใช้หัวเชื้อเมธาไลเซียมรวมถึงกลุ่มแมลงตัวอ่อนหรือหนอนตัวอ่อนสามารถใช้หัวเชื้อบิวเวอร์เรียในการป้องกัน หรือการกำจัดได้อีกด้วย

ถาม : เก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้วิธีใด

ตอบ : สำหรับผลผลิตข้าว ใช้รถเกี่ยว และใช้มือเกี่ยวในกรณีที่ต้องเก็บเมล็ดพันธุ์เท่านั้น

04 การทำปุ๋ยสูตร

การส่งเสริมปุ๋ยสูตร เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากี แคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารกองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : พันธุ์ภูเฒ่าเนเปียร์อิสราเอล สามารถหาซื้อได้จากแหล่งใด

ตอบ : ปัจจุบันนี้ มีการเพาะขยายพันธุ์อย่างแพร่หลาย เราสามารถสั่งซื้อผ่านช่องทางในอินเทอร์เน็ตได้ โดยจะขายในราคาท่อนพันธุ์ละ 1 - 4 บาท

ถาม : สำหรับการขายเนื้อไก่ ต้องเลี้ยงเป็นระยะเวลาานเท่าใดจึงจะสามารถขายได้

ตอบ : ประมาณ 3 - 4 เดือน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ ผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสฟตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ขอบหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริง เพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิตย์ : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านบ้านยะผา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตรุนแรง เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดีมีที่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัยคนรอบข้างให้กำลังใจ และให้ออกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยน

ถาม : เหตุผลใดที่ทำให้ท่านมีความต้องการเสพยาเสพติด

ตอบ : คุณส่องแสง กล่าวว่า ต้องการชยัน ต้องการแรงในการหาของป่า และ คุณมานิตย์ กล่าวว่า ต้องการมีส่วนร่วมในสังคมหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

การแลกเปลี่ยนภาคราชการ กับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้าน บ้านเมืองงามเหนือ และ นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า ร้อยละ 80 และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด

ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยส้าน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สํารวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้น ได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มี

หลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชาคมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรมการแลกเปลี่ยนภาค ราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : กรณีการเสียค่าปรับสำหรับผู้ที่ทำผิดกฎระเบียบของหมู่บ้าน ในบางคนไม่มีเงินเสียค่าปรับ จะทำอย่างไร

ตอบ : นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ กล่าวว่า จะลงบันทึกของหมู่บ้าน แล้วให้ไปทำสาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวมทดแทน และคิดเป็นค่าแรงรายวันจนกว่าจะครบตามจำนวนเงินค่าปรับ และ นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ กล่าวว่า ในการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้านในบริเวณพื้นที่ของโครงการร้อยใจรักษ์ จะมีข้อสุดท้ายของกฎระเบียบของหมู่บ้านเขียนท้ายว่า (หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่บ้านจะต้องถูกตัดจากสวัสดิการของรัฐและหมู่บ้านทั้งหมด)

การสรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาศาสนา
ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้นำกล่าวสรุปกิจกรรมการอบรมในครั้งนี้ว่า สิ่งที่คุณเข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งสิ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ ดังนั้นการดำเนินงานของโครงการร้อยใจรักษ์ จึงเน้นการพัฒนาพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การระเบิดจากข้างใน ด้วยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม รวมไปถึงการให้โอกาสคนที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายได้มีโอกาสกลับตัวมาเป็นคนดี หันมาประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ โดยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ชุมชนก็จะสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง และเมื่อชุมชนอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย ปัญหายาเสพติดก็จะค่อยลดหายไป

ทั้งนี้ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการ แก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหาในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหาร ระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมีงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้

เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่ และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอบรม

1. อ่างพวงสันเขา 2 แบบ คือ อ่างพวงพลาสติก และอ่างพวงขอยซีเมนต์
2. การหาแหล่งน้ำ
3. การไหลของน้ำจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ โดยใช้ระบบกาลักน้ำ
4. การบริหารจัดการน้ำ โดยการติดมิเตอร์ โดย พร้อมทั้งมีคณะกรรมการดูแลน้ำ
5. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวมแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ป่าใช้สอย ที่เนินเขา ที่ดอน และ ที่นา
6. การจัดตั้งกองทุนไฟป่า โดยให้งบสนับสนุนไร่ละ 10 บาท แต่มีมาตรการการปรับหากเกิดไฟไหม้ที่ไร่ละ 500 บาท
7. การใช้พลังงานทดแทนในแปลงการเกษตร
8. การปลูกจ๊วดอกแดง เหลืองอินเดีย และ หางนกยูง เพื่อปรับภูมิทัศน์ และ ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว
9. การปลูกมะม่วง เพื่อการส่งออก
10. ส่งเสริมการปลูกกาแฟโรบัสต้า โดยให้งบสนับสนุนแก่เกษตรกร
11. การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อต่อราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
12. ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับมาตรฐานการรองรับ GAP
13. การจัดการพื้นที่ 1 ไร่ 1 แสน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ บ่อปลา แปลงผักสวนครัว และปศุสัตว์
14. การปลูกข้าวพันธุ์ กข 21 (พันธุ์อีโต)
15. ลดการใช้สารเคมี โดยใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทน
16. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
17. การเลี้ยงเปิดไข่พันธุ์ไก่แคมเบลล์ ไก่ดำพันธุ์ภูพาน เป็ดเทศพันธุ์บาบริ และ เป็ดเนื้อพันธุ์อีเหลือง
18. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนยารักษา กองทุนอาหาร และ กองทุนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน
19. การจัดตั้งทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่ เพื่อการดูแลรักษาสัตว์ พร้อมทั้งป้องกันปัญหาโรคระบาดในพื้นที่
20. การส่งเสริมการปลูกหญ้าพันธุ์เนเปียร์ หวานอิสราเอล และสูตรอาหารต้นกล้วยหมัก เพื่อลดต้นทุนอาหารในการเลี้ยงสัตว์

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. นำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปเผยแพร่ ต่อยอดให้กับชุมชน
2. การน้อมนำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน
3. กฎกติกาการใช้น้ำในชุมชน และการจัดตั้งกองทุนประปาหมู่บ้าน
4. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อการต่อรองราคาผลผลิตทางการเกษตร
5. วิธีการจัดการการเพิ่มปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร
6. การสนับสนุนและกระตุ้นให้ชาวบ้านในพื้นที่ ทต.เวียง จัดตั้งกองทุนปศุสัตว์ เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ สำหรับการรับประทานในครัวเรือนมากยิ่งขึ้น

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/73 เทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	100.00	-	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	78.69	19.67	1.64	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	86.89	13.11	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	90.16	8.20	1.64	-
วิทยากรมีความรู้	100.00	-	-	-
สถานที่อบรม	93.44	6.56	-	-
สถานที่พัก	90.16	9.84	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	93.44	6.56	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 61 คน จาก 62 คน